

Štajerske vesti.

—š— **Jubilejska slavnost** v proslavo 100 letnega obstanka ljudske šole na Gomilskem se je dne 22. pret. mes. najlepše izvršila. O slavnosti smo prejeli obširno poročilo, ki ga objavimo, prihodnjič, ker nam v današnji številki primanjkuje prostora.

—š— **Rogaški okrajni šolski svet** je sklenil preložiti velike počitnice na ljudskih šolah (izvzemši Rogatec in Rog. Slatino) na čas od 1. sept. do 1. novembra.

—š— **Obsojen sodni svetnik.** V tork se je vršila pred okrajnim sodiščem v Celju kazenska razprava zoper deželno-sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča v Gornjem gradu, Karla Grebena, ki je, žal, tudi našim bralcem predobro znan. Tožilo ga je 8 Gornjegrajanov zaradi razžaljenja časti, ker je svetnik Greben ob neki priliki izustil besede: „Die Oberburger sind alle ein Gesindel“. Deželno sodni svetnik dr. Smolej je obsodil sodnika Grebena na 40 K globe, oziroma 48 ur zapora. Res, lep sodnik!

—š— **Šolska veselica v Središču.** Šolske veselice v Središču so vedno nekaj izbornega in glasno dokazujejo napredek naroda ter marljivost vodstva in učiteljstva. To je pokazala v polni meri tudi šolska veselica, ki se je vršila na binkoštni ponedeljek. Na vzporedju je bilo petje, in sicer „Kosova gostija“, narodna, zbor s spremljevanjem harmonija, potem „Veseli hribček“, venček triglasnih naprov znane narodne pesmi „En hribček bom kupil“. Obe točki je priredil domači nadučitelj tov. A. Kosi. Posebno pozornost je zbudila prva pesem, ker so z njo nastopili najmlajši šolarji. Ta pesem je nekaj posebnega: prikupna milodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Prolog je govorila učenka I. razreda Tončka Kosijeva jasno in razločno. Med petjem te pesmi smo opazili marsikatero roso oko staršev, ki so zagledali na odru svojega ljubljénčka. „Veseli hribček“ so peli otroci najvišje stopnje. Kaka razlika med glasovi! Prej enoglasno, sedaj triglasno, prej šibki, nežni, sedaj že bolj razrazviti, polni glasovi. Zdelo se nam je kakor pri velikem koncertu ko za milozvenečim mešaním zborom nastopi krepak moški zbor. Petje je spremljal na harmoniju prireditelj pesmi sam tov. nadučitelj A. Kosi. Moje mnenje je, da bo zlasti „Kosova gostija“ napravila po šolah mnogo efekta, ako jo tov. nadučitelj prilično objavi. Po petju sta prišli vrsto gledališki igrigi tov. učitelja I. Najžerja: 1. „Poboljšal se je!“ 2. pa „V risu“. Dozdeva se mi, da sta to njegova prvenca, a dozdeva se mi tudi, dasi nisem strokovnjak, da je glede obeh tov. avtorju le častitati. Za mladino nimamo mnogo izbere v igrigah, a otroci neizmerno radi uprizorjajo razne igrigaze, le vodstva je treba. Oba Najžerjevi igrigi sta vzgojevalne vsebine. Naj tov. Najžer igrigi priobči, najbolje v „Zvončku“, da se tako z njima okoristijo tudi druge šole. Diletanti — učenci — so storili svojo dolžnost, slasti v prvi igrigi Tine, v drugi pa Peter. Ta deček (bil je v obeh igrigah isti) je kakor priložen za igrigalec, in prav malo se mu je poznalo, da je učence ljudske šole. Ponosni smo, da imamo na zavodu tako delavne, pa tudi sposobne učene osebe in želimo, da nastopijo s šolsko mladino še večkrat.

Goriške vesti.

—g— **V Ajdovščini** se je te dni otvoril nadaljevalni tečaj za šivilje. Tečaj je priredil zavod za pospeševanje male obrti.

—g— **Razpis natečaja.** Razpisuje se natečaj za en izprazen študentski Codelli-Fahfeldove ustanove v znesku 210 K, ki se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofovine Goriško-Gradišanske. Prosilci imajo predložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 15. junija 1910.

—g— **Legja nazionale** je dne 29. pret. mes. zborovala v Gorici. Na zborovanju je bilo prečitano to-le poročilo: Leta 1909. je imela Legja sledeče dohodke: v Primorju (Goriška, Trst in Istra) 212.140 K 26 v, v Tridentu 97.943 K 51 v, v Dalmaciji pa 112.202 K 82 v. Skupnih dohodkov torej 422.286 59 K. Stroškov je bilo: v Primorju 167.567-79 K, v Tridentu 82.814-06 K, v Dalmaciji 97.028-10 K. Torej skupnih stroškov 347.409 95 K. Imetje je znašalo koncem leta 1909: 950.283-52 K, torej približno en milijon kron! Število članov, ki je znašalo 1908. leta 34.340, je poskočilo do konca leta 1909. na 36.193. Največji prirastek kaže Primorje, kjer je znašalo število udov 1908. leta 19.230, a 1909. leta 21.121. Laške občine dajejo v obitem številu stalne letne podpore, med temi tržaške po 5000 K na leto. Od užigalic je dobila Legja v dveh letih 16.000 K dohodka. Za laško realno gimnazijo v Gorici bo prispevala s 6000 K. Vseh dohodkov je bilo torej l. 1909.: 422.286 K, skoraj štirikrat več, nego jih ima naša družba sv. Cirila in Metoda. Samo Trst je dal 128.000 K. — Članov je štela „Legja“ 36.193, medtem ko jih ima naša šolska družba še ne polovico. Ljudskih šol vzdržuje Legja 23, otroških vrteov 21, večernih šol 24, glasbenih šol 6 in šol ter otroških vrteov, ki jih izdatno podpira 25.

Vsega skupaj vzdržuje torej Lega Nazionale 103 zavode in raznetega še 39 ljudskih knjižnic. — Te številke si moramo Slovenci dobro zapomniti in po njih uravnati svoje delo.

—g— **Legja pri Komnu poročajo:** Umrla je naglo občespšтована mati voditelja tukajšnje ljudske šole, gospe Alojzija Ipavčeva, roj. Toroševa. Želja blage pokojnice je bila vedno, da jo naj pokopljejo v rojstni vasi, zaradi česar je bilo minulo sredo popoldne prepeljano truplo v Medano v Brdih. Poprej se je vršila pogrebna svečanost v Svetem ob veliki udeležbi občinstva iz vasi kakor tudi iz raznih drugih krajev, kjer je naš voditelj prejšnja leta služboval. Veličastni pogreb in velika udeležba sta bila priča, kako priljubljena je bila blaga pokojnica. N. p. v m.!

Popravek. V spisu „Odlikovanje“, ki ga je spisal A. L. glede tovariša A. Jacobi v 21. številki „Učit. Tov.“, mora stati, da je tovariš Jacobi „eine echte Hühnengestalt“ in ne „Hahnengestalt“.

Tržaške vesti.

—t— **75-letnica obstanka protestantske šole v Trstu.** Tukajšnja protestantska cerkevna občina je v slavnostni dvorani tržaškega društva „Avstria“ praznovala 75letnico obstanka svoje šole. Slavnosti sta se udeležila tudi princ Hohenlohe in njegova soproga.

—t— **Zahvala.** Dne 25. in 26. maja t. l. sta napravila podpisana s šol. otroki izlet na Bled, Vintgar, Bohinjsko jezero in k izviru Savice. — Vtiski tega izleta ostanajo otrokom neizbrisni in nepozabljivi ostanje tudi gosp. Anton Resman lastnik gostolince „Pri Savici“ ob Bohinjskem jezalu, ki se je ob tej priliki pokazal pravega prijatelja šol. mladine, šole in učiteljstva. Gosp. Resman nas ni iznenadil samo s svojo izborno postrežbo, pač pa tudi z neverjetno nizkim računom. Podpisana si v imenu šolske mladine štejeta v prijetno dolžnost, da se mu tu še enkrat javno zahvalita ter ga toplo priporočata učiteljstvu in drugim izletnikom. Istočasno izrekata zahvalo šol. vodstvu v Gradu (Bled) za usluge, ki nam jih je napravilo ob tej priliki kakor tudi gg. A. Jakliču, J. Gasperiču, H. Schmidt u in Iv. Camauliju za otrokom darovana jedila in hladilne bombone. Srčna hvala vsem!

Sv. Ivan — Trst, 29. maja 1910.
V. Sosič, učitelj. V. Trobec, učitelj.

Oddaja cepičev za zeleno cepljenje ameriških trt. Vinogradnikom, ki potrebujejo cepiče za zeleno cepljenje ameriških trt, se nuznanja, da jih dobe zastopj iz državnih trtnih nasadov v Trzicju. Oddajali se bodo cepiči od samih dobrih sort. Vinogradniki iz bližine Trzica naj si gredo k omenjenemu nasadu ponje sami, drugi pa, ki žele, da se jim jih pošlje po pošti, naj se obrnejo pismeno na c. kr. vinarskega nadzornika za Primorsko v Trstu (c. kr. namestništvo).

—t— **Za Italijane druga realka — za Slovence figo!** Mestni odbor je predlagal, naj se zgradi tretje nadstropje pri novem prizidku mestnega liceja. Dovolilo se je v to potreben kredit v znesku 64.000 K. — Mestna realka ima sedaj svojo podružnico pri Sv. Jakubu, in sicer so tam nastanjeni dva I. in po en II., III. in IV. razred. Mestni odbor predlaga, da se sistemizira mesto ravnatelja na tej šoli, da postane šola na ta način samostojna. Dalje predlaga mestni odbor, naj se sistemizira pet novih učnih mest na občinski realki, med temi eno mesto veroučitelja. Dr. Wilfan je izjavil imenom Slovencev, da bodo glasovali proti. Za italijanske šole ima mesto vedno sredstev, a Slovencev se ne da niti najpotrebnejših ljudskih šol. O mestu niti ne govorim, ker tu navajate vsaj svoje razloge, da nam ne daste šol, a v okolici nimate nikakega razloga, in vendar se vprašanje šol v Rocolu, Sv. M. Magd. in Gropadi niti ne študira. Zato on in njegovi somišljeniki nele, da ne morejo glasovati za predlog mestnega odbora, temveč morajo dvigniti tudi energičen protest proti temu škandaloznemu postopanju. Svetnik Vadičevich je opravičeval vprašanje o rešitvi novih šol v okolici s preobloženostjo šolskega odseka. Tudi dr. Wilfan ne more trdit, da se nič ne stori za okolico, ko mu je vendar znano, da je že rešeno vprašanje zgradbe novega šolskega poslopja na Opčinah. Dr. Wilfan je odvrnil, da je pač prazen odgovor, se sklicevati na preobloženost šolskega odseka. Priznava in jemlje hvaležno na znanje, da se na mesto stare podrtje zgradi na Opčinah moderno šol. poslopje, a s tem se ne more opravičevati, da se ne stori nič glede novih šol, ko bi vendar šolski odsek vse to lahko rešil v eni seji, ko bi le hotel. Predlog odbora je bil seveda sprejet. Na predlog svet. Archa je bilo samo értano po odboru predlagano mesto veroučitelja.

Koroške vesti.

—o— **Prošnja iz Vogrč na Koroškem.** Naša mala župnija Vogrče ni posebno znana. Le oni, ki lista po koledarskem imeniku Družbe sv. Mohorja, lahko opazi, da Vogrčani glede pobožnosti nismo zadnji, a vneti smo tudi za

napredek. V ta namen, da bi pospeševali napredek med nami, smo pred leti zasnovali in ustanovili tudi izobraževalno društvo, na katero se še ni, pa se tudi ne sme pozabiti: Na zemlji prav tik Drave živimo, o bmejni Slovenci smo! Da se to naše društvo ne razvija tako, kakor bi bilo želeli in sili potreba, le predobro vemo! Veseli Korošci smo, treba nam je poleg čitanja tudi veselopoštene zabave. Priredili smo že marsikaj, toda malo dovršenega; manjka nam priprav, manjka naprav, uhožno ljudstvo smo. — Po prijatelju društva je v delu primerna seba, četu ne društvena last, vender s polnim zagotovilom, da se bo smelo tam po potrebi vsak čas kaj priditi in naučiti se vesele zabave. Prazna soba pa še ni vse, treba je odra, treba knjig za učenje raznih iger, obleke in drugih potrebnih priprav. Tega pa po lastnih močeh nikakor ne zmoremo. Zato se obračamo s prošnjo do slavnega občinstva in naših, gmetno dobro podprtih bratskih društev, osobito na Kranjskem, da blagovolijo po moči podpirati naš vsestransko potrebni naobrazovalni namen! — Darove: denar, knjige in drugo, kar kdo zmore, hvaležno sprejema „Izobraževalno društvo“ predsednik Štefan Breznik v Vogrčah, pošta Plüperk, Spodnje Koroško. — Bratje Slovenci! Ozirajte se na nas, podpirajte naše, obenem tudi svoje delo! K.

Splošni vestnik.

O jubileju našega lista je pisala tudi „Omladina“, kar s priznanjem javljamo.

Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole se te dni razposiljejo. Dobi jih vsaka slovenska učiteljska in vsak slovenski učitelj. V interesu stvari je, da se pole najzanesljiveje in najnatančneje izpolnijo, in sicer do 30. t. m. Več o tem v prihodnji številki.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: Adolf Peršič iz Voglarjev na Gorškem; Fran Belle iz Mislj pri Divači; Anton Tušar iz Podlake na Gorškem. Bog plati!

Spominski listi za učence in učenke, ki dobe izpustnico, se dobe v Učiteljski tiskarni.

Mladinska knjižnica (3 zvezki), ki jo izdaja „Učiteljski konvikt“, se naroča v Učiteljski tiskarni. Zaloga je še mnogo; sezite po teh krasnih knjigah, da čim prej izdamo tri nove zvezke.

Moravsko češko učiteljsko snuje „Učiteljski samopomoč“, ki bo odgovarjala naši „Jubilejski samopomoči“.

Hrvaško napredno učiteljsko organizovano v „Savezu“, ustanavlja v Zagrebu svojo tiskarno po vzorcu naše tiskarne.

Risanje. Današnji številki je priložen prospekt prof. Rodta: „Zeichen- und unterrichtsbriefe“. Ta knjiga je najboljša izmed vseh, kar jih je za to stroko izšlo doselej. Avtor si je izbral srednje pot med slabo, staro in pretirano novo metodo, kar je pozdraviti z veseljem. Posebno važnost pa polaga na nadaljno izobrazbo učitelja samega. Smelo trdim, da je vsakemu učitelju, četudi sam ni posebno dober risar, doseči najboljše uspehe, ako se ravna po Rodtovi metodi. — Prav dobro došel bo pa tudi učni načrt za posamezne razrede, ki tvarka zadnji oddelek te knjige. — Ker je cena primerno nizka in je mogoče dobiti knjigo tudi na mesečne obroke bi bilo želeli, da si jo nabavijo vsi gg. tovariši in gđ. tovarišice, ki ee zanimajo za ta velevažen predmet. A. Sič.

Indijanci v Južni Boliviji (Južna Amerika) so umorili avstrijskega raziskovalca Alberta Frica. Ta Fric je bil mlad češki učnjak izvrsten etnograf, in ravno pri nekem potovanju so ga umorili Indijanci, ki se je zanje vedno potezal.

Poverjenikom in članom „Matice Slovenske“ Po § 3. društvenih pravil je članarino plačati v prvi polovici vsakega leta, a doslej je plačalo le 26 poverjenikov. Letos izide „Letopis“ z imenikom ter pojde v tisk s 1. julijem. Kdor plača pozneje, ne more več priti v imenik. Če plačujejo ljubljanski člani že za bodoče leto, ko prejemajo knjige za prejšnje, in če se Mohorjani držé roka, se ga bodo morali držati tudi Matičarji.

Učni minister grof Stüggk je izdal novo naredbo, ki priporoča uvedbo in pospeševanje ročnega dela v ljudskih in meščanskih šolah. — Bo li tudi deželni šolski svet kranjski s famoznim svojim Črnetom urezal drugačno pot?

Črnilo v prid družbe sv. Cirila in Metoda je sicer najboljšé kakovosti, toda naše ljudstvo ga ne more kupovati, ker ga ne dobi po trgovinah. Žalostna resnica je, da se po naših trgovinah dobi večinoma črnilo od tvrdk, ki potem s slovenskim denarjem kupirajo „Südmark“. „Südmark“ je pred tremi meseci založila svoje črnilo in že ima od tega lep dobiček. Kakor pa je na eni strani grajati občinstvo, da ne zahteva Ciril-Methodovega črnila, tako je treba tudi založniku priporočati, naj poskrbi, da se bo občinstvo tudi opozarjalo na to črnilo. Samo s ponavljajočimi opozarjanji se uvede novo blago.

Nemški Schulverein učiteljev na svojih šolah ne plačuje tako, kakor bi to odgovarjalo sedanjemu času ter sedaj veliki draginji. To smo zvedeli ob zadnjem glavnem zboru tega društva v Gradcu. — Kadar gre za raznarodovanje slovenske dece, tačas je Schulverein kar razsipen z denarjem; ko pa gre za povišanje plač svojemu učiteljstvu, takrat pa so matadorji tega društva kar gluhi in nemi! Vedno in povsod ista pesem!

Blukoštne slavnosti ob priliki Schulvereinove 30letnice v Gradcu so dale društvu 13 tisoč kron čistega dobička.

Prihranek in napredek. Kdor kupuje že narejeno črnilo, izda največji del denarja za vodo, vozino, ovoj itd. Zato so se zatekli mnogi šolski voditelji k črnilnemu prahu in testu. To iz surogatov sestavljeno črnilo pa se kmalu razkroji, zato je tekoči ekstrakt Schullerja v Amstettnu velika dobrota. Ta ekstrakt je gotovo črnilo v zgoščenih obliki. V majhnem prostoru se lahko shrani velika množina tega črnila. V potrebi se prilije vode in se dobi poljubna množina najboljše šolske tinte en liter po 20 vinarjev. Ta ekstrakt se naroči potom dopisnice pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Najtopleje priporočamo c. učiteljstvu iz Ljubljane in z dežele dobroznano kavarno Prešeren. Več glej inserat!

Trdka V. Havel v Blatni. Sotrudnik našega lista nam piše: Vsled inserata g. Havla, črevljarskega mojstra v Blatni, sem naročil pri njem nekaj obuvaj. Ker pa ne znam češki in nisem mogel slutiti, da gosp. Havel zna slovenski, sem mu pisal nemški. A kako se začudim, ko mi gosp. Havel pošlje naročeno ter mi piše v pravilni slovensčini: „Na Vaše cenjeno pismo v ljudno naznanjam, da sem se učil slovenski preteklo leto. Gosp. Zaplotnik iz Kranjske, dijak v Pragi, je bil moj učitelj. Slovenske račune bom imel v 3—4 dneh.“ — Ker je trdka Havel res solidna, jo priporočam vsem tovarišem. Podpirajmo slo v a n s k e obrtnike!

Pozor! V. J. Havliček in brat, kopališče Podčbrady (kralj. Češko) l. 1887. ustan. izvozna hiša pošilja na zahtevo ravnokar dogotovljeno zbirko poletnih novosti v damskih in gosposkih blagovih in suknih, blagovih za obleke in bluže, krasnih zefirih in deleni; dalje bale za neveste, najfinjše damaste, Havličkove tkanine, namizno in kavne garniture, žepne robece, brisalke i. t. d. poštnine prosto. — Priporočamo to reelno in solidno češko podjetje naklonjenosti naših bralcev.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Čehom v jugoslovanskih deželah.** Narodnopisni muzej češkoslovanski, čigar predsednik je vseučiliški profesor dr. Jos. Gruber, tajnik pa vseučiliški profesor dr. Vaclav Tille, se obrača s prošnjo na Čeha, živeče med Jugoslovani, naj bi mu poskrbeli, oziroma darovali razne narodopisne predmete (narodne noše, keramiške izdelke itd.) v svrhu jugoslovanskega narodopisnega oddelka v muzeju. Pošiljajte sprejema in daje vsa potrebna pojasnila pisarnica Narodopisnega muzeja, Smichov št. 98.

○ **„Srbska žena“**, razstava narodnih srbskih vezenin v Pragi, zbujaja med Čehi veliko zanimanje. Med razstavljenimi predmeti so vezenine, ki imajo veliko historično vrednost, tako odeva zadnjega srbskega carja Lazarja, ki je padel l. 1389. na Kosovem polju, dalje stare znamenite vezenine iz nekega samostana, ki jih doslej niso še nikamor poslali. Te vezenine je predstojnik onega samostana osebnó pripeljal v Prago, da jih pokaže Čehom.

○ **V. Semenov**, ruski pisatelj in bivši pobočnik generala Makarova, je umrl te dni v Petrogradu. Bil je med najboljšimi ruskimi častniki v rusko-japonski vojni. Ko je nastal mir, je napisal več knjig, v katerih je popisoval rusko-japonsko vojno in je v njih tudi ostro bičal razmere pri ruski mornarici. — Semenov je bil star šele 42 let.

○ **Slovanska razstava v Pragi.** Znani češki kulturni delavec F. A. Šubert je priobčil pod tem naslovom v „Nar. Politiki“ sestavek, v katerem opozarja na vprašanje slovanske razstave, ki je bila že sklenjena. Razstava bi se naj bila vršila v Petrogradu ali v Moskvi, češki odsek slovanskega odbora je že leta 1908. izdelal načrt, ruska vlada je bila pripravljena žrtvovati milijon rubljev za priprave, toda vsa stvar, za slovanstvo tako važna, je na Ruskem zaspala. Dasi to vprašanje ni na oficialnem programu slovanskega shoda v Sofiji, vendar se bodo morali zastopniki slovanskih narodov tudi z njim pečati, ker je prilika najugodnejša. Treba bo določiti, kdaj in kje se ima razstava vršiti. Če se sklene, da na Ruskem, potem začnejo Čehi že letos s pripravami za svoj oddelek. Če bi se pa pokazalo, da so ruska tla za to neugodna — gre se za udeležbo Poljakov — potem meni pisatelj, da bi morali češki odposlanci na sofijskem shodu predlagati, naj se vrši slovanska razstava leta 1913. v Pragi ter si obenem izposlovati pooblaščenje, da začnejo Čehi takoj s pripravami po programu, ki je za to razstavo že davno določen.